
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

УДК 355.43

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА СИЛА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Афонова О.В.

Купчак М.Я.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Історія людства переконливо доводить, що суспільство не може трансформуватися, самоорганізуватися і розвиватися, якщо у нього нема головної об'єднуючої ідеї. Така ідея визначається як загальнонародна, загальнодержавна або національна.

Національна ідея завжди є об'єднуючою і є антиподом будь-якої ідеї, що призводить до розмежування суспільства, будь то класова, релігійна або вузькоетнічна. Національна ідея мобілізує націю.

Історія дає нам приклади різноманітних форм вираження національної ідеї. Практично більшість ідей, що їх носіями є нація і окрема людина - громадянин, були використані в якості національної ідеї. Поряд з ідеями творення, пошуку гармонійного життя в якості національних ідей нерідко використовувалися ідеї пограбування і поневолення сусідніх народів, ідеї винятковості однієї нації і другорядності інших. Це призводило до великих негативних наслідків і національних катастроф. Прикладом тут може бути друга світова війна [3, С. 29].

Варто нагадати, що Україна ніколи не виступала агресором проти сусідніх народів, а нескінченні війни, що український народ був змушений вести, мали на меті захист свого населення і своєї території або війни за визволення від іноземного панування.

Національна ідея починається з віри і поваги до своєї Батьківщини, до національних морально-духовних традицій і культури і включає намагання збагатити свій народ кращими досягненнями людської цивілізації [2, С. 145].

Позитивне емоційне ставлення до свого народу і держави - найважливіша складова національної ідеї. Не існує в світі процвітаючої держави або країни, громадяни якої не поважають і не люблять її.

Розвиток держави потребує формування сильних суспільних еліт: економічної, політичної, духовної, культурної, наукової. Визначальною

силою їх формування є національна ідея. Саме на національній ідеї формується патріотичний світогляд національної еліти могутніх і авторитетних у світі держав. Особливим прикладом тут може бути великий патріотизм такої поліетнічної політичної нації як США. Важко знайти американця, який не бажав би добра своїй країні.

Українська національна ідея завжди була нерозривно пов'язана з ідеєю державної незалежності, добробуту, духовності і соціальної справедливості. Сьогодні в умовах незалежної держави це особливо важливо.

Національна ідея - це система цінностей, що є об'єднуючим феноменом суспільної свідомості, який ґрунтується на почуттях гордості від належності до певного народу, вболівання за його долю і добробут. Втілення в життя національної ідеї є найбільш загальним національним інтересом нової української нації і держави, який був відкладений на багато століть і лише наприкінці ХХ століття на початку ХХІ століття отримав реальні шанси для своєї реалізації. Проте втілення цих історичних шансів не забезпечується автоматично. Вона потребує великої мобілізації і консолідації зусиль і надзусиль всього суспільства. Об'єднати і організувати суспільство на велику працю - це найважливіша і найважча задача держави.

Історія відводить Україні порівняно короткий відрізок часу для реалізації національної ідеї, головним змістом якої є суверенна державність і справедливе суспільство. Питання про існування України як незалежної держави остаточно ще не вирішено. Його може вирішити лише український народ, якщо він сприйме суверенну державність і незалежний національний розвиток як свої найвищі цінності.

Сучасна українська національна ідея передбачає розвиток української титульної нації як державотворчої, а також всіх націй, що проживають в Україні і в системі єдиної політичної нації. Всі нації разом формують політичну націю - народ України. Єдина для всіх націй національна ідея протистоїть всім нерівноправним відносинам між націями і сприяє їхній взаємовигідній співпраці, задоволенню їх інтересів.

Національна ідея в розвиненому стані - потужний фактор піднесення економіки країни. Без неї неможливе становлення жодної сучасної держави.

Хто заперечує національну ідею при побудові своєї держави, хоче того чи ні, утверджує над собою національну ідею іншої держави.

Література

1. Білорус О.Г. та інші Глобальні трансформації розвитку. – К. –1998. – 240с.
2. Новий курс України. – Київ. – 1998. – 210с.
3. Чумак В. Україна. Проблеми геополітичного вибору // Економічний часопис. –1997. – №6-7. – С.27-35.

УДК 364.054.3

**ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ З ЗАПОБІГАННЯ ПРИРОДНИМ
І ТЕХНОГЕННИМ КАТАСТРОФАМ ТА ЛІКВІДАЦІЇ ЇХ НАСЛІДКІВ
ЗА РАХУНОК БЛАГОДІЙНИХ КОШТІВ**

Войтович Т.М.

Повстин О.В., канд. екон. наук, доцент

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Нормативно-правовими документами, які регламентують благодійну діяльність в Україні є Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України (в частині питань, пов'язаних з оподаткуванням благодійної діяльності, оподаткуванням доходів осіб, що отримують благодійну допомогу), Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» та іншими нормативно-правовими актами.

Основним нормативним документом, що визначає загальні засади благодійної діяльності в Україні, забезпечує правове регулювання відносин у суспільстві, спрямованих на її розвиток є саме Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05 липня 2012 року № 5073-VI, який набрав чинності 3 лютого 2013 року.

Відповідно до цього закону, благодійна діяльність - це добровільна особиста або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара. Благодійна організація - юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених цим Законом, як основну мету її діяльності [1].

Закон розширив перелік сфер благодійної діяльності – це такі як освіта, охорона здоров'я, екологія, запобігання природних і техногенних катастроф та ліквідація їх наслідків, культура, мистецтво, спорт, стимулювання економічного росту, розвиток територіальних громад, соціальні послуги та подолання бідності, сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни тощо. Такий широкий перелік сфер благодійної діяльності, надасть поштовху розвитку нових механізмів фінансування зазначених вище галузей.

Серед сфер благодійної діяльності поряд з іншими, визначено таку, як запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків. Відповідно до Кодексу цивільного захисту фінансове забезпечення діяльності сил цивільного захисту здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, а також інших не заборонених законодавством джерел [2]. Таке трактування цілком допускає можливість фінансування діяльності органів та підрозділів за рахунок коштів благодійних організацій. Проте, надходження таких коштів, порядок їх використання та звітності, слід здійснювати у відповідності до норм діючого законодавства.

В такій ситуації, що склалась можна виділити наступні проблемні аспекти:

- недосконалість законодавчої бази, в контексті невідповідності норм одних нормативно - правових документів іншим;
- відсутність податкової мотивації для благодійних організацій;
- досить низький рівень довіри населення до благодійників;
- невідповідність вимогам Бюджетного кодексу норм Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" в частині існування позабюджетних коштів місцевих рад та визначення загальних положень щодо джерел їх формування та порядку використання;
- використання бюджетними установами благодійних коштів на власне утримання;

Діяльність благодійних організацій дає можливість зменшити витрати та частково перебрати на себе соціальну відповідальність держави щодо вирішення багатьох соціальних проблем. Нами виокремлено низку першочергових завдань, реалізація яких сприятиме подальшому зміцненню та розвитку благодійності в Україні, зокрема йдеться про внесення змін до законодавства стосовно оподаткування діяльності благодійних організацій. На тлі існуючих проблем, таких як дефіцит державного бюджету держави, поточна політична та соціально-економічна ситуація вирішення зазначених питань є терміновим і невідкладними, оскільки благодійники та благодійні інституції не зможуть не лише брати на себе нові зобов'язання, стосовно вирішення низки важливих соціальних проблем, але для них стане неможливим виконання тих функцій, які держава їм вже делегувала внаслідок неспроможності виконувати їх самостійно.

Література

1. Закон України «Про благодійні організації та благодійну діяльність» від 05.07.2012 № 5073-VI; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/paran1219#n1219>.

УДК 351.862(477)

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСОБОВОГО СКЛАДУ ОРГАНІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ
СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

Дурнота Т.П.

Повстин О.В., канд. екон. наук, доцент

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Державна служба України з надзвичайних ситуацій орган виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, профілактики травматизму невиробничого характеру, а також гідрометеорологічної діяльності.

Представники служби виконують покладені на них завдання в умовах різноманітної складності, часто пов'язаних з підвищеним ризиком для життя і здоров'я, а також з високим рівнем правової відповідальності, на тлі загострення політичної та економічної ситуації в країні. Проте, навіть за таких обставин службовці та працівники підрозділів служби цивільного захисту заслуговують на гідне грошове забезпечення та відповідний рівень соціального захисту.

Порядок та умови виплати грошового забезпечення особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, а також порядок виплат одноразової грошової допомоги при звільненні осіб рядового і начальницького складу зі служби цивільного захисту визначає Інструкція про виплату грошового забезпечення та одноразової грошової допомоги при звільненні особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України № 475 від 23.04.2015 року. Зазначена інструкція розроблена у відповідності до положень Кодексу цивільного захисту України, основного документу який регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, та визначає повноваження органів державної влади.

Нещодавно, було розроблено та підписано Головою служби **Наказ ДСНС України № 670 від 31.12.2015 року** "Про окремі питання грошового забезпечення осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту у 2016 році". Відповідно до якого, передбачено збільшення розміру щомісячної премії та місячного нарахування грошового забезпечення особам рядового і начальницького складу у розмірі не менше 3000 грн. (з урахуванням індексації та без урахування компенсації прибуткового податку). Виплата грошової допомоги для оздоровлення та матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань буде здійснюватись у межах кошторисних призначень на 2016 рік.

Достатнє грошове забезпечення та рівень соціального захисту, згаданої вище категорії осіб є багатоплановою проблемою і слід розуміти, що її вирішення полягає не лише у законодавчому закріпленні прав, пільг, гарантій та компенсацій, але й у наявності достатнього фінансового ресурсу, необхідного для повноцінного функціонування існуючого правового механізму.

Грошове забезпечення та всі складові елементи соціального захисту стосовно особового складу служби цивільного захисту обумовлені особливостями та специфікою служби і покликані частково компенсувати труднощі проходження служби. Тому вирішенню існуючих соціальних проблем повинна сприяти ефективна бюджетна політика держави та розробка різноманітних соціальних програм.

Також, слід наголосити на необхідності проведення роз'яснювальної роботи серед особового складу з питань нарахування, оподаткування та виплати грошового забезпечення.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
3. Наказ МВС від 23.04.2015р № 475 «Про затвердження Інструкції про виплату грошового забезпечення та одноразової грошової допомоги при звільненні особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту» Електронний ресурс: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0544-15>.
4. Наказ ДСНС України № 670 від 31.12.2015 "Про окремі питання грошового забезпечення осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту у 2016 році". Електронний ресурс: http://www.mns.gov.ua/content/laws_nak15.html?PrintVersion

УДК 342.9:330.1

**ПРОБЛЕМА БЕЗПЕКИ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ЧИННИКІВ,
ЩО ГАЛЬМУЮТЬ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА**

Кіра М.

Дубинецька П. П., канд. екон. наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Відсутність досвіду і стратегічного бачення, які були необхідні Україні в період її незалежності для того, щоб інтегруватись у новий світовий порядок, призвела до величезної корупції, політичної нестабільності та до нездатності національної еліти мислити та діяти патріотично. Проблеми безпеки економіко-правових чинників, що гальмують розвиток суспільства необхідно шукати у таких важливих макроекономічних показниках, як потреба у фінансуванні економіки, дохідної частини бюджету а також дефіциту Державного бюджету України.

Загальновідомо, що основною економіко-правовою проблемою безпеки суспільства є тіньовий сектор в економіці країни. За оцінками експертів тіньове середовище стабільно тримається на рівні 50 %, а у 2015 році – зросло до 52 % в результаті невдалої податкової реформи 2011–2012 років. Ця реформа практично викинула з поля зору малий і середній бізнес в країні, через що суттєво знизилась надходження до Державного бюджету України, а значна частина обігових коштів пішли у тіньову економіку.

Не менш важливою проблемою суспільства є масштаб корупції в Україні. За результатами міжнародних експертів економіко-правова нестабільність в країні за 2014 рік призвели до відтоку 12 млрд американських доларів інвестицій.

Важливим чинником зниження видатків з Державного бюджету України є суттєве скорочення дефіциту Пенсійного фонду. У 2014 році дефіцит коштів Пенсійного фонду України склав 50,9 млрд грн (3,9 % від ВВП). На сьогоднішній день в Україні понад 14 млн пенсіонерів, на 90 пенсіонерів припадає 100 осіб, що сплачують пенсійні внески. У 2025 році 1 працюючий утримуватиме 1 пенсіонера, а у 2050 році вже буде 125 пенсіонерів на 100 працюючих [1]. У зв'язку з цим, з метою запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування необхідно радикально змінювати пенсійне законодавство України.

Наступним чинником зниження видатків бюджету країни є обслуговування державного боргу. Найбільші платежі перед МВФ та власниками державних облігацій України припадуть на 2015–2016 роки за позики, отримані ще у 2008–2010 роках [2]. Для послаблення боргового тиску на бюджет та платіжний баланс, а також створення умов для економічного зростання, Україна буде поставлена в кабальні умови: необхідністю укладання з кредиторами договорів про зниження виплат та обміну боргових зобов'язань країни на її активи [3].

Критичним чинником гальмування розвитку економіки України експерти вважають енергомісткість валового внутрішнього продукту. Цей показник характеризує рівень витрат паливно-енергетичних ресурсів на одиницю виробленого валового внутрішнього продукту. Україна задовольняє свої потреби у природних енергоресурсах за рахунок власного їх видобутку приблизно на 45%. При цьому енергомісткість ВВП в Україні у 3-5 разів вища, ніж в економічно розвинених країнах. Тому енергозбереження для України є не лише вирішальним, але й найдешевшим джерелом задоволення власних потреб в енергоносіях, адже питомі капітальні витрати на енергозбереження набагато нижчі від витрат на збільшення видобутку та виробництва енергоносіїв [4].

Отже, якщо вище поданих проблемних чинників не усунути, то про проведення системних економіко-правових реформ неможливо говорити, а в перспективі про зростання економіки країни та її розвиток. Знижуючи негативний вплив цих проблемних економіко-правових чинників насамперед дозволить суттєво знизити зайві витрати при фінансуванні економіки України – видаткова частина Державного бюджету України, не погіршуючи при цьому соціальних умов населення країни.

Література

1. Згуровський М. З. Застосування методології системного аналізу до проблем пенсійного забезпечення в перехідній економіці України / М. З. Згуровський, А. В. Доброногов. – Київ : Наук. думка, 1998. – 56 с.
2. Федорович І. М. Прогнозна оцінка та аналіз витрат на обслуговування державного боргу України / І. М. Федорович // Наук. записки Національного ун-ту «Острозька академія». – Сер. «Економіка». – Вип. 27. – 2014. – С. 114–120.
3. Страшек С. Фінансові кризи: як упоратись з ними? / С. Страшек // Журнал Європейської економіки. – 2007. – Т. 6. – № 1. – С. 78–92.
4. Енергетична стратегія України [Електронний ресурс] // Безпека та конкурентоспроможність. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2014_table/1128_Pr1.pdf

УДК 330.1

ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ЇХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК

Ковальчук О.І.

Маргин О.М., канд. екон. наук, доцент

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Економічне зростання та економічний розвиток у суспільстві, національна безпека залежить від багатьох чинників, зокрема, від рівня забезпечення пожежної безпеки людини, суб'єктів господарювання та суспільства в цілому. Національна безпека є складною структурованою системою і багатоплановим явищем, оскільки життя та розвиток суспільства розгортається в часі й просторі в різних сферах. Важливою складовою національної безпеки є пожежна безпека.

Пожежна безпека – це широке поняття, яке включає в себе комплекс заходів, щодо захисту всіх ланок і суб'єктів господарювання економічної системи, починаючи від громадянина, підприємств і закінчуючи державою. Відповідно до державного стандарту, пожежна безпека – це відсутність неприпустимого ризику виникнення та розвитку пожежі, пов'язаної з нею можливістю завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю [1]. Таке ж визначення дається і в Кодексі цивільного захисту України, який прийнято Верховною Радою України 2 жовтня 2012 року [2].

Рівень розвитку національної економіки, її динаміка визначає не тільки рівень життя, але і рівень національної безпеки держави. «Національна безпека є здатністю суспільства своєчасно розпізнати й оцінити всі класи загроз і вжити необхідних заходів до оптимального їх зниження або віддзеркалення з урахуванням поточних можливостей країни і довготривалих інтересів її розвитку, а також співпраці в цих цілях з іншими країнами і народами» [3, с. 208].

Економічна безпека як фундаментальна основа національної безпеки держави – це такий стан економічного механізму, якому відповідає певний стан економічної системи та держави, що забезпечує зовнішню незалежність, внутрішню стабільність та динамічний розвиток економіки, захист економічних і життєвих інтересів країни та соціальний захист громадян. В результаті формується достатній економічний і оборонний потенціал, висока конкурентоздатність національної економіки у світовому економічному просторі, здатність протидіяти дестабілізуючим чинникам.

Проведений аналіз взаємозв'язку між економічною та пожежною безпекою з використанням коефіцієнтів парної кореляції дозволив виявити такі закономірності:

1) зміна прямих збитків від пожеж є в прямій залежності від ВВП, ВВП в розрахунку на одну особу, заробітної плати та інвестицій в основний капітал;

2) кількість загиблих та травмованих людей в результаті пожеж обернено залежна від обсягу ВВП, ВВП в розрахунку на особу та середньомісячної заробітної плати;

3) кількість пожеж не залежить від величини ВВП.

Таке дослідження обґрунтовує реальний взаємозв'язок між економічною та пожежною безпекою. Серед різноманітних чинників, які обумовлюють ризик виникнення пожеж в першу чергу необхідно акцентувати увагу на економічних чинниках. Відповідно загрози національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері, які сформульовані в Законі України «Про основи національної безпеки України» є, на наш погляд, основними загрозами у сфері пожежної безпеки. На наш погляд, найбільш вагомими загрозами, що обумовлюють ризик виникнення пожеж через призму економічної безпеки є: по-перше, ослаблення системи державного регулювання і контролю у сфері економіки; по-друге, нестабільність у правовому регулюванні відносин у сфері економіки, в тому числі фінансової політики держави, зростання кредитних ризиків; по-третє, критичний стан основних виробничих фондів у провідних галузях промисловості, агропромислового комплексу, системах життєзабезпечення; по-четверте, критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків; по-п'яте, тінізація національної економіки; по-шосте, переважання в діяльності управлінських структур особистих і регіональних інтересів над загальнонаціональними [4].

Література

1. Пожежна безпека терміни та визначення : ДСТУ 22-72:2006. – [Чинний від 01.10.2006]. [Електронний ресурс]. – http://dstu-biblio.3dn.ru/_ld/0/70_DSTU2272-2006.pdf.

2. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

3. Доманчук Д.П. Деякі економічні аспекти парадигми формування стратегії продовольчої безпеки в регіонах / Д.П. Доманчук // Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у XXI столітті. – К.: ІАЕ УААН, 2001. – С. 207-210.

4. Про основи національної безпеки України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.

УДК:368.1

НЕОБХІДНІСТЬ СТРАХУВАННЯ ВОГНЕВИХ РИЗИКІВ ТА РИЗИКІВ СТИХІЙНИХ ЯВИЩ

Лукашевич Д.В.

Повстин О.В., канд. екон. наук, доцент

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Страховання – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [1].

Страховання вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ належить до добро- вільних видів страхування і є найбільш поширеним видом майнового страхування. В такий спосіб, підприємство стає захищеним від втрат унаслідок пошкодження або знищення майна через непередбачувані випадки (пожежі, вибухи, розповсюдження небезпечних речовин).

Разом з тим, серед переліку видів обов'язкового страхування визначених Законом України «Про страхування», хочемо звернути увагу на страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність яких, може призвести до аварій екологічного та санітарно-епідеміологічного характеру.

Як відомо, вогневе страхування виникло в Англії. Поштовхом до розвитку цього виду страхування були постійні пожежі, особливо у містах, де будинки переважно в той час були дерев'яними [2].

Страховання від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ стосується майна, яке належить підприємствам на правах власності, а також майна, яким даний суб'єкт господарювання користується на правах оренди.

Об'єктами страхування можуть бути будівлі і промислові споруди, машини обладнання та інвентар, товарно-матеріальні цінності, житлові будинки, квартири, дачі, предмети інтер'єру. На окремих умовах можуть бути застраховані книги, музичні інструменти, ювелірні вироби, особисті речі, мисливська зброя, радіоапаратура.

Однак, слід зазначити, що страхові компанії часто відмовляються від страхування будівель та споруд, конструктивні елементи та системи, яких знаходяться в аварійному стані, а також майна, яке розташоване на території цих об'єктів. Також з застереженням страховики приймають рішення щодо страхування зношених будівель, а також таких, що знаходяться в зоні, якій загрожують обвали, зсуви, повенів та інших стихійних лих.

Вогневим страхуванням, як правило займаються усі страхові організації, які займаються майновим страхуванням. Однак, як свідчать статистичні дані, надходження страхових премій з вогневого страхування щорічно в Україні зменшуються. Це можна побачити на рисунку 1.

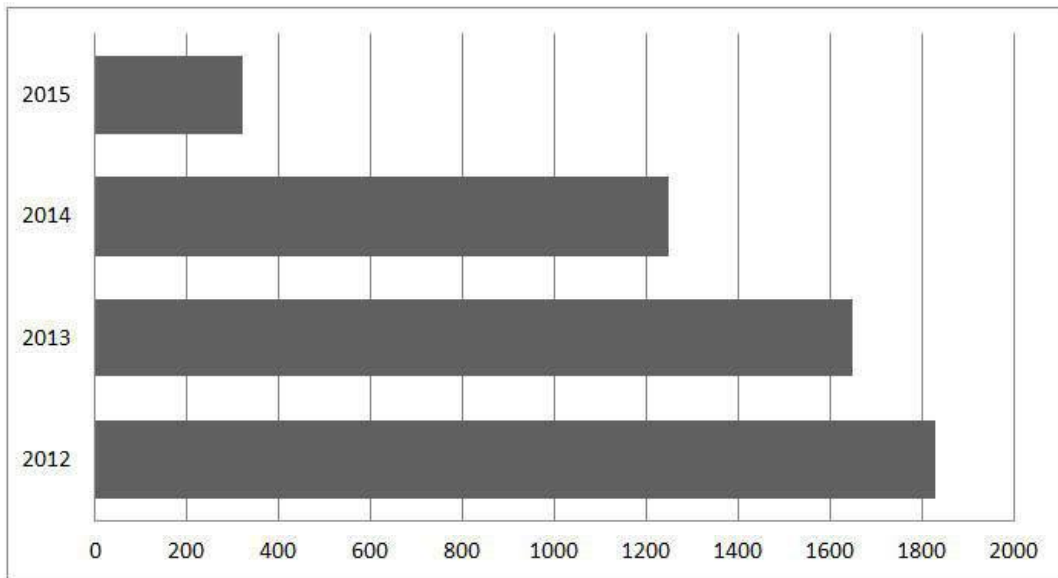

Рис. 1. Виплата страхових премій в Україні з 2012 по 2015 рр.

Збитки внаслідок техногенних аварій та природних катастроф в останні десятиліття містять тенденцію до зростання, що є природним явищем внаслідок демографічного вибуху в окремих частинах світу, а також збільшенням вартості потенційних об'єктів страхування та їх концентрацією у певних регіонах.

Україна не вирізняється розмаїттям та значущістю природних катаклізмів, які бувають не дуже часто на її території. Проте, збитки ж за подіями техногенного характеру становлять більшу частину всіх втрат. Це пов'язане з насиченням економіки країни такими об'єктами, як крупні металургійні комбінати, хімічні виробництва, АЕС, військові та інші склади, що потенційно збільшують ймовірність настання несприятливих подій.

Страхові події, які виникають на підприємствах, часто мають комбіновану форму, тобто одночасно призводять до майнових збитків, втрати здоров'я працівників підприємства, завдають збитки третім особам. Тому в розвинутих країнах поширене надання підприємствам комплексного страхового захисту (пакетне страхування).

Страхування вітчизняних підприємств за повним пакетом майже не застосовується. Частіше страхові компанії страхують підприємства від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ, додатково надаючи покриття щодо втрати прибутку підприємства внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

Підсумовуючи, зазначене вище, слід згадати й про анансовану у Міністерстві внутрішніх справ реформу Держслужби з надзвичайних ситуацій, а саме передачу функцій ДСНС, в частині дерегуляції та здійсненні превентивних заходів щодо виникнення пожеж, страховим компаніям, які будуть мати визначену комерційну зацікавленість, закріплену у законодавчому полі.

Література

1. Закон України "Про страхування" від 07.03.1996 № 85/96-ВР Електронний ресурс : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. Електронний ресурс : <http://insins.net/insurance-services/114-strahuvannya-vd-vognevih-rizikv-ta-rizikv-stihynih-yavisch.html>
3. Підсумки діяльності страхових компаній за 2012 року.
4. Підсумки діяльності страхових компаній за 2013 року.
5. Підсумки діяльності страхових компаній за 2014 року.
6. Підсумки діяльності страхових компаній за перший квартал 2015 року.

УДК 351.72

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДІВ З ЛІКВІДАЦІЇ НС

Мудра Ю. О.

Кришгаль Т. М., д-р екон. наук, доцент

Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ

Стале фінансове забезпечення заходів з ліквідації НС та їх наслідків є однією з основних умов якісного та своєчасного проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Безперервне постачання необхідних засобів та матеріалів, в першу чергу, залежить від наявності фінансових ресурсів, заздалегідь накопичених матеріально-технічних резервів.

Механізм фінансового забезпечення заходів щодо запобігання НС техногенного і природного характеру, ліквідації наслідків зазначених ситуацій, удосконалення системи обліку коштів, що виділяються на ці цілі, та контролю за їх використанням визначено Постановою КМУ від 4 лютого 1999 р. № 140.

Фінансування заходів залежно від рівня НС здійснюється на основі затверджених планів робіт, програм та виходячи з обсягу коштів, передбачених у відповідних бюджетах, а також за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій усіх форм власності, що потерпіли від НС.

Фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків НС на об'єктах усіх форм власності здійснюється відповідно до їх рівнів:

- об'єктового рівня – за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла чи може виникнути НС;
- місцевого і регіонального рівнів – за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла чи може виникнути НС, і додатково – за рахунок місцевих бюджетів;
- державного рівня – за рахунок коштів, передбачених державним бюджетом на ці цілі, в тому числі, частково, з резервного фонду державного бюджету за рішенням Кабінету Міністрів України [1].

При дослідженні сутності фінансування заходів з ліквідації НС та їх наслідків як складової економічного механізму, насамперед, необхідно звернути увагу на специфіку зазначеної сфери та необхідність удосконалення законодавчо врегульованої процедури виділення коштів щодо запобігання та ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру. Специфічною особливістю фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків НС є те, що поряд із видатками, що планово передбачаються на виконання бюджетних державних та регіональних програм, існують також непередбачені видатки, що фінансуються безпосередньо через Резервний фонд Державного бюджету за спеціальними рішеннями Кабінету Міністрів України [2].

Додаткові кошти для фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків НС відповідного рівня (за умови вичерпання зазначених джерел фінансування) можуть виділятися на підставі клопотання відповідного органу виконавчої влади, зокрема:

- об'єктового рівня – за рішенням органу виконавчої влади, у сфері управління якого знаходиться об'єкт, обласної та районної державної адміністрації, виконавчого комітету міської ради;
- місцевого рівня – за рішенням центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів АРК, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, міськвиконкомів;
- регіонального і державного рівнів – за рішенням Кабінету Міністрів України.

Разом з клопотанням до органу виконавчої влади вищого рівня подаються документи, що містять обґрунтування необхідності та обсягів виділення додаткових коштів, акти обстеження, висновки комісій, кошторисну документацію з висновками відповідних експертів, дані моніторингу, експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у НС або пом'якшення її можливих наслідків – у разі запобігання виникненню НС.

Література

1. Постанова КМУ від 04 лютого 1999 р. № 140 Київ «Про порядок фінансування робіт із запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків».
2. Постанова КМУ від 29 березня 2002 р. № 415 «Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету».

УДК 371.132

**ПОІНФОРМОВАНІСТЬ ПРО СТАН ДОВКІЛЛЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА
СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИ**

Пляцко Т.

Купчак М.Я.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Сучасний світ формується у стрімкому ритмі життя під впливом науково-технічного прогресу, міжнародних зв'язків та взаємного обміну знаннями. У новітньому інформаційному просторі ми маємо величезний вибір, безмежну кількість можливостей для реалізації власних ідей, планів та задумів. Нам залишається лише правильно використовувати те, що ми маємо і впроваджувати щось нове, екологічно чистіше, безпечніше. Але взамін того, щоб ми цінували і берегли надані природою блага, більше руйнуємо, ніж створюємо. Довкілля потерпає від антропогенного впливу і з кожним днем з'являються нові соціально-економічні, екологічні проблеми серед яких, зокрема, незворотні зміни у навколишньому природному середовищі через значні темпи науково-технічного прогресу, нераціональне використання природних ресурсів.

Дуже часто недостатність інформації є причиною необізнаності людей у причинах і наслідках руйнування навколишнього природного середовища, і як наслідок, неможливість вирішення різноманітних екологічних проблем. Таким чином, формування екологічної культури особи, є одним з основних пріоритетів кожного, адже ні одна свідома людина не стане нищити те, завдяки чому вона існує. І така культура повинна формуватися з використанням усіх переваг інформаційного суспільства. Зокрема, Конституція України гарантує кожному право вільного доступу до інформації про стан довкілля, якість продуктів харчування та предметів побуту [1].

Варто згадати найбільшу катастрофу ХХ століття, аварію на ЧАЕС 26 квітня 1986 року. Через невчасну евакуацію людей з зони високого радіоактивного забруднення ми маємо масштабність випадків захворювання щитовидної залози, хвороби від великої дози опромінення, смерть 12 тисяч громадян СРСР до 1991 року. Однією з причин цих незворотних наслідків трагедії стало замовчування радянською владою інформації про надзвичайно високий ступінь небезпеки на території Радянського союзу. Вперше офіційно повідомлено про аварію по телебаченню через 2 дні після вибуху. Вже тоді підвищення радіаційного фону було зареєстровано аж у Швеції. Органи влади СРСР подали в МАГАТЕ відомості, що викид радіоактивних речовин в атмосферу становив 3%, коли насправді він був набагато більшим, приблизно 60-80%. Лише 25 квітня 1990 року Верховна Рада СРСР визнала те, що ця інформація є результатом недостовірних доповідей про масштаби катастрофи і безвідповідальності посадових осіб [2].

Незважаючи на такий досвід в Україні ще й зараз бувають випадки, коли населення не інформують або приховують деякі зміни у діяльності підприємств, які можуть чинити негативний вплив на навколишнє середовище та здоров'я людей. Таким прикладом є пожежа, що сталась 8 червня 2015 року на нафтобазі “БРСМ-Нафта” (Київська область). Голова Всеукраїнської екологічної ліги Тетяна Тимочко повідомила, що пожежа призвела до забруднення навколишнього середовища токсичними речовинами, які утворилися як прямий продукт згорання. Однак, Державна екологічна інспекція України розмістила на своєму веб-сайті результати дослідження поверхневих вод та ґрунтів у зоні пливу пожежі на нафтобазі, в яких обґрунтувала, що перевищень нормативів гранично-допустимих концентрацій забруднюючих речовин не зафіксовано [3].

Такі ситуації змушують людей все більше і більше цікавитись проблемами, що стосуються середовища, в якому вони живуть. А для такої можливості необхідно щоб держава врегулювала такі питання:

1) сформувати загальнодержавну інформаційну базу про стан довкілля, підвищити ступінь інформаційного забезпечення;

2) забезпечити достовірність інформації про вплив діяльності підприємств та організацій на довкілля;

3) підвищити рівень екологічної освіти, що забезпечить оптимальне поширення екологічної інформації серед населення і буде формувати у них високу екологічну культуру.

Тільки тоді ми зможемо говорити про повноцінну екологічно свідому людину, яка знає та цінує те, що дає нам природа і вміє зберігати те, що вона має. Адже, під екологічною культурою розуміють рівень сприйняття людиною природи, навколишнього світу, а також оцінка свого місця у всесвіті, особисте ставлення до світу.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://for-ua.com/ukraine/2006/04/26/082404.html>.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/07/150714_brsm_oil_environment_impact_sd.

УДК 330.1

ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ СУТІ

Процишин Т.М.

Мартин О.М., канд. екон. наук, доцент

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Сьогодні як в Україні, так і у світі пожежі є реальними загрозами, які порушують економічну і соціальну стабільність у суспільстві, в результаті пожеж гинуть люди, нищяться матеріальні цінності, завдаються екологічні збитки навколишньому середовищу.

В Україні у 2015 році зареєстрована 79581 пожежа, прямі матеріальні збитки від яких становили 1458296 тис. грн., побічні – 4218096 тис. грн. У 2015 році у порівнянні з 2014 роком збільшилася кількість пожеж на 15,5%, прямі матеріальні збитки від пожеж зменшилися на 2,2%. У 2015 році щодня в Україні в середньому виникало 218 пожеж (у 2014 році – 188). Протягом 2015 року у порівнянні з 2014 роком кількість людей, що загинули на пожежах скоротилася на 13,3%, кількість травмованих на пожежах – на 6,2% [1].

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України, який прийнято Верховною Радою України 2 жовтня 2012 року, пожежна безпека – це відсутність неприпустимого ризику виникнення та розвитку пожежі, пов'язаної з нею можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю [2].

В українській та зарубіжній літературі пожежна безпека трактується по-різному:

- як практика виконання вимог нормативних документів, які регулюють діяльність людини щодо безпечного використання пожежонебезпечних речовин і матеріалів [3, с.10];
- як ступінь захищеності від виникнення і розвитку пожежі, а також від впливу на людей і майно небезпечних факторів пожежі [4, с. 22];
- як комплекс суспільних відносин, які забезпечують безпеку особи і суспільства від пожеж і їх наслідків [5, с. 49-50];
- як стан об'єкта захисту, за якого значення всіх пожежних ризиків, пов'язаних з даним об'єктом, не перевищує допустимого рівня [6, с. 9-10].

Аналізуючи різні поняття «пожежна безпека», слід звернути увагу на такі моменти:

1. Пожежна безпека є обов'язковою і важливою складовою національної безпеки.

2. Тлумачення пожежної безпеки передбачає врахування, по-перше, історичного розвитку держави, по-друге, соціально-економічного становища (матеріальною основою національної безпеки є економічна безпека), по-третє, реальних загроз безпеці.

3. Пожежна безпека зумовлена великою кількістю чинників, що зумовлює необхідність впровадження ефективного механізму її забезпечення.

На нашу думку, розуміння пожежної безпеки повинно поєднувати як мету, так і всі основні складові цього поняття. Відповідно, під пожежною безпекою ми розуміємо складну багатофакторну категорію, яка характеризує стан захищеності людини, суспільства, національного багатства та довкілля від пожеж, що, по-перше, відображає здатність протистояти дестабілізуючій дії різноманітних чинників, що створюють реальну загрозу виникнення пожеж, а по-друге, гарантується механізмом забезпечення пожежної безпеки як об'єктивною потребою запобігання реальної та потенційної загрози пожеж, зниження ймовірності їх виникнення та мінімізації втрат і збитків від реальних пожеж.

Таким чином, пожежна безпека у суспільстві відображає таке реальне становище, за якого на об'єкт пожежної безпеки (людину, суспільство, національне багатство, довкілля) не можуть впливати чинники загрози пожежі з причин їх відсутності. Інакшими словами, пожежна безпека та пожежний ризик розглядаються як можливості суспільних систем зберігати при функціонуванні такий стан, який не допускає з деякою ймовірністю виникнення пожеж, що пов'язане з різними відхиленнями у суспільному, виробничому та навколишньому середовищі.

Література

1. Аналіз масиву карток обліку пожеж (POG_STAT) за 12 місяців 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://undicz.mns.gov.ua/files/2016/1/20/AD_12_2015.pdf
2. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
3. Окнян В.К. Кримінально-правова відповідальність за порушення правил пожежної безпеки: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / В.К. Окнян. – К., 1997. – 21 с.
4. Карелин К.В. Адміністративно-правовий статус государственного пожарного надзора Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук. – Саратов, 2012. – 146 с.
5. Макаркин С.В. Пожарная безопасность в системе вопросов местного значения Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук / С.В. Макаркин. – Челябинск, 2006. – 227 с.
6. Брушлинский Н.Н. Еще раз о пожарной безопасности / Н.Н. Брушлинский, С.В. Соколов // Пожаровзрывобезопасность. – 2012. – № 6. – Т. 21. – С. 9–12.

УДК 614.8

**ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Сливка А.Р.

Купчак М.Я.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Життєдіяльність сучасного суспільства базується на інформаційних взаємовідносинах з використанням сучасної електронної техніки, що сприяє розвитку інформаційних технологій в економічній, науковій, банківській та інших сферах. Інформаційна безпека є невід'ємною частиною кожної із вказаних сфер, що забезпечує національну безпеку України. Сфера інформатизації стала вагомим простором діяльності, а відповідно і надбанням модерного суспільства. Вона сформувала самостійну систему, будучи не просто інформаційним компонентом національної безпеки України, і це надає їй повне право на власне існування.

В основному законі України дається перелік прав та свобод людей, суспільства і держави в інформаційній сфері, гарантовано захист цих прав та визначено відповідальність за будь-які порушення у вказаній сфері. І не дивлячись на те, що Конституція України визначає, що гарантія інформаційної безпеки є одною з найважливіших функцій держави [1], однак, не розкривається зміст цього терміну. Його регламентує Закон України «Про основи національної безпеки України» як один з важливих напрямів державної політики у сфері задоволення національної безпеки України. І ця політика держави повинна бути зосередженою на [2]:

- забезпечення інформаційного суверенітету;
- розробку нормативно-правових і економічних передумов з метою розвитку національної інформаційної інфраструктури;
- гарантування всебічного дотримання конституційних прав особи на свободу слова та доступ до інформації;
- забезпечення безпеки національного інформаційного простору;
- вжиття заходів щодо протидії монополізації інформаційної сфери України.

Інформаційна безпека є залежною від рівня розвитку інформаційного суспільства в Україні, яке порівняно зі світовими тенденціями не відповідає потенціалу та можливостям України. Причиною цього є недостатній рівень комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, невисокий рівень інформаційної представленості України в Інтернет-просторі, недостатній рівень державної підтримки виробництва засобів інформатизації, програмних засобів та впровадження ІКТ. Крім того, спостерігається поглиблення "інформаційної нерівності", у повному обсязі не вирішується питання захисту авторського права на комп'ютерні програми, відсутні системні державні рішення, спрямовані на створення національних інноваційних структур з розробки конкурентного софтового забезпечення [3].

З погляду національної безпеки в інформаційній сфері існують наступні проблеми: монополізація інформаційного простору, зменшення діяльності державних ЗМІ з інформування української і закордонної аудиторій, невисока ефективність інформаційно-технологічного гарантування державної політики України внаслідок дефіциту кваліфікованих кадрів, відсутність реалізації державної політики щодо гарантування інформаційної безпеки [3].

Вирішення описаних проблем є можливим при вдосконаленні нормативно-правової бази в сфері гарантування інформаційної безпеки, враховуючи міжнародні принципи окресленої сфери. І найважливіше, це розробка самої Доктрини інформаційної безпеки, яка б стала механізмом протидії комп'ютерній злочинності, визначала сферу правоохоронної діяльності в інформаційній сфері, а також регламентувала план розвинення та впровадження Національної мережі інформатизації.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року.
2. Закон України «Про національну безпеку» від 19 червня 2003 року.
3. Інформаційна безпека в умовах сучасного стану і перспектив розвитку державності. Журнал «Віче». Спецвипуск №12, червень 2007.

УДК 614.8

ДУХОВНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА В КОНТЕКСТЕ БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Соколова А.А.

Каржин Ю.В.,

ГУО Командно-инженерный институт» МЧС Республики Беларусь

Безопасность жизнедеятельности представляет собой совокупность реакций человека, общества и государства на опасности, угрозы, которые по объективным причинам часто встречаются в существующей реальности.

«Безопасность (включая в себя такие ценности, как национальная, и семейная безопасность, мир во всем мире, общественный порядок, вежливость, уважение к старшим, здоровье, социальная справедливость, уважение традиций, благополучие). Этот ценностный блок главным образом мотивирует стремление к стабильности общественной системы».

В связи с этим, исследование безопасности жизнедеятельности и духовной безопасности современного общества вызывает научный интерес. Духовная культура рассматривается как совокупность обычаев, ценностей и норм, которые регулируют жизнь человека, его отношение к себе, к другим людям, к миру в целом.

В условиях современного общества особенно актуальным становится изучение вопросов, связанных с духовной культурой и ценностями безопасности. Под влиянием компьютерных технологий, средств массовой информации, особенно активно трансформируется социальное пространство, общественное сознание и

субъективное восприятие реальности. Исходя из этого, необходимо обратить особое внимание на развитие форм духовной культуры (религию, искусство, мораль, философию), которые активно влияют на общество. Именно духовная культура является основой производства более высоких ценностей и целей, что детерминирует все сферы жизнедеятельности, являясь неотъемлемой частью современного общества, что связано с безопасностью жизнедеятельности.

Сейчас совершенно открыто в средствах массовой информации доминирует насилие и домашний экстремизм, которые предлагаются человеку и обществу в виде системы социального взаимодействия, формы общения и необходимой защиты. С этим связано понятие маргинальной безопасности, которое отражает с корпоративными интересами, проявлением социально-политической нестабильности, связанной чаще всего с медиопространством, экстремизмом, расизмом, финансово-экономическими и политическими кризисными явлениями, локальными военными конфликтами. Так, например, существуют различного плана группировки, которые устраняют насильственным путем прогрессивных политиков, сотрудников правоохранительных органов и в результате этих разрушающих действий маргинализированная часть общества, а особенно, примкнувшая к криминальной структуре молодежь, пытается реализовывать свои преступные наклонности. Таким образом, эта часть общества не находит для себя приемлемую социальную «нишу». Как свидетельствует практика, чаще всего, после выполнения своих агрессивных действий, заданий деструктивного характера преступные группировки нейтрализует полиция и специальные подразделения. Такие деструктивные проявления субъективного характера, преступные действия криминальных элементов, необходимо исследовать. Структура безопасной жизни человека и безопасность общества может выглядеть так: 1) безопасный мир, или социальное пространство; 2) комплексная безопасность, включающая международную и национальную безопасность; 3) маргинальная безопасность.

Можно заключить, что духовная культура является смыслообразующим элементом и необходимой частью современного общества. Сторонники гуманистической психологии (К. Роджерс, А. Маслоу) считали, что главное предназначение человека «обрести и познать себя», «развивать себя, созидая», «преображать существующий мир», что особенно актуально для современного общества, ориентированного на потребление товаров, услуг, индивидуализм, насилие, равнодушие, постепенную деградацию и обесценивание жизни и безопасного общества в целом.

Литература

1. Соколова, С.Н. Феноменология безопасности современного общества / Монография. Пинск: ПолесГУ, 2013. С. 46.
2. Панарин, И.Н. Технология информационной войны. – М., 2003; Информационная и психологическая безопасность в СМИ. М., 2002. С. 64.
3. Газгиреева, Л.Х., Бурняшева, Л.А. Экзистенциальные основы духовной безопасности российского общества // Власть. 2011. № 2. С. 12.
4. Степанянц, М.Т. Культура как гарант российской безопасности // Вопросы философии. 2012. № 1. С. 8.

УДК 656.13

**ОЦІНКА ЯКОСТІ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ
АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ В КОНТЕКСТІ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У СУСПІЛЬСТВІ***Солтис М.Ю.***Маргин О.М., канд. екон. наук, доцент
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності**

Транспорт – невід’ємна ланка у житті сучасної людини, яка забезпечує потребу у перевезеннях, тобто отриманні транспортної послуги. Згідно ДСТУ 2610-94 «Пасажирські автомобільні перевезення. Терміни та визначення», транспортна послуга є результатом діяльності на транспорті, яка пов’язана із задоволенням потреб населення в перевезеннях. Важливою частиною єдиної транспортної системи в країні є пасажирський автомобільний транспорт, який забезпечує перевезення автомобілями пасажирів. В умовах ринкової економіки ринок автотранспортних послуг як сфера формування і надання автотранспортних послуг відображає як кількісні, так і якісні сторони задоволення потреб населення у пасажирських перевезеннях. В Україні сьогодні існує реальна невідповідність якості транспортних послуг до сучасних вимог, що є однією з основних проблем, які потребують першочергового вирішення на ринку автотранспортних послуг. Невисока якість транспортних послуг породжує проблему несвоєчасного і неякісного задоволення попиту населення на пасажирські перевезення, а відповідно і проблему безпечного отримання автотранспортних послуг. Логічно тому транспортна проблема постає як соціальна проблема, оскільки через призму якості автотранспортних послуг населення, на наш погляд, населення сприймає реальну кризову ситуацію, яка сформувалася в українському суспільстві.

В повній мірі визначити критерії якості автомобільних пасажирських перевезень є складно, проте вони формуються із урахуванням законодавчо встановлених норм і правил. Державний класифікатор соціальних стандартів та нормативів виділяє такі показники якості послуг пасажирського транспорту: кількість пасажирів, що приходяться на 1 кв. м вільної площі салону автобусу в час пік і в період спаду пасажиропотоків на міських маршрутах; виконання запланованої кількості рейсів у всіх видах автобусного сполучення; середні витрати часу населення на транспортну поїздку за категоріями міст. Однак ці показники не вирішують усіх проблем якості обслуговування пасажирів, наприклад, таких як:

- 1) відсутність показників, які оцінюють якість обслуговування пасажирів;
- 2) відсутність адекватного механізму конкуренції між перевізниками, щодо якості обслуговування пасажирів;

3) недостатність функцій у муніципальній структурі, які реалізують моніторинг показників якості обслуговування пасажирів;

4) не впроваджуються економічні важелі впливу на перевізників за порушення показників якості перевезення пасажирів

Серед показників якості перевезень пасажирів можна виділити наступні групи: інформаційне обслуговування, комфорт, своєчасність, швидкість, безпека, збереженість багажу. Якість обслуговування пасажирів залежить від організації транспортного процесу, конструктивних особливостей, технічного стану транспортного засобу, розвитку маршрутної мережі та інших факторів. На наш погляд, надійність і своєчасність поїздки – один з основних критеріїв оцінки якісного обслуговування пасажирів. Оскільки рух пасажирського транспорту за розкладом створює умови гарантованої поїздки, тому збільшується попит на перевезення. Як наслідок – підвищення ефективності роботи транспорту.

В Україні необхідно розробити нові теоретичні основи і рекомендації, спрямовані на удосконалення управління якістю послуг пасажирських автотранспортних підприємств. Для розвитку транспортної системи найближчим часом, на наш погляд, потрібно, по-перше, залучати інвестиції на придбання нових та оновлення застарілих транспортних засобів; по-друге, підвищити рівень комфорту при обслуговуванні пасажирів; по-третє, створити конкурентне середовище на ринку автотранспортних пасажирських перевезень; по-четверте, запровадити систему нагляду за оплатою перевезення. Це сприятиме не тільки підвищенню якості транспортних послуг, але і створенню безпечного середовища їх отримання.

Література

1. Про захист прав споживачів: Закон України в редакції Закону від 01.12.2005 № 3161 – IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http : // www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

2. Правила надання послуг пасажирським автомобільним транспорт: Правила затверджені Постановою Кабінету міністрів України від 18.02.1997 №176 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http : // www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

3. Державний класифікатор соціальних стандартів та нормативів: Державний класифікатор затверджений Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 17.06.2002 р. № 293 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http : // www.mfsp.gov.ua>labour/document/38243/Класифікатор.doc](http://www.mfsp.gov.ua>labour/document/38243/Класифікатор.doc).

УДК 35.078.3

**ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ***Тодоров Я.О.**Гонтар З.Г.***Львівський державний університет безпеки життєдіяльності**

Національна безпека — важлива функція кожної держави, що покликана гарантувати сприятливі умови для життя і продуктивної діяльності громадян, державних інститутів, захищати життєво важливі інтереси людини, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Національна безпека виступає як "захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам". [1]

Суверенітет, як повнота влади держави, самостійність держави, її незалежність від інших держав у внутрішній і зовнішній політиці, є одним із принципів міжнародного права, що закріплені у Статуті ООН, ряді міжнародних договорів і декларацій.

В чинній Конституції України суб'єктом здійснення права на самовизначення названі як українська нація, так і Український народ — громадяни України всіх національностей.

Інформація — незалежно від змісту, форми, часу і місця її створення, забезпечується виключним правом держави на формування і здійснення національної інформаційної політики, створенням національних систем інформації, встановленням режиму доступу інших держав до інформаційних ресурсів України.

Розвиток інформаційних технологій є не лише важливою державною функцією, а й обов'язковою умовою забезпечення ефективного використання нагромаджених суспільством інформаційних ресурсів для створення розвиненого і захищеного інформаційного середовища.

Інформаційне суспільство — своєрідний суспільний організм, що формується нині в багатьох розвинених країнах і в основі якого лежить раціональне використання інформатики та інформації в усіх основних сферах життя.

Інформаційна безпека, за визначенням Б.А Кормича, виступає як захищеність встановлених законом правил, за якими відбуваються інформаційні процеси в державі, що забезпечують гарантовані Конституцією умови існування і розвитку людини, всього суспільства та держави. [2]

"Інформаційна безпека України, на думку І.Громика, Т.Саханчук, це захищеність державних інтересів, за якої забезпечується запобігання, виявлення і нейтралізація внутрішніх та зовнішніх інформаційних загроз, збереження інформаційного суверенітету держави і безпечний розвиток міжнародного інформаційного співробітництва" [3]

Інформаційна безпека України як важлива складова національної безпеки передбачає системну превентивну діяльність органів державної влади з надання гарантій інформаційної безпеки особі, соціальним групам та суспільству в цілому і спрямована на досягнення достатнього для розвитку державності та соціального прогресу рівня духовного та інтелектуального потенціалу країни.

Ефективна реалізація стратегічних пріоритетів, основних принципів і завдань державної політики інформаційної безпеки потребує вдосконалення правових та організаційних механізмів управління інформаційною безпекою, його відповідного інтелектуально-кадрового і ресурсного забезпечення, зокрема, вдосконалення законодавства з питань національної безпеки, насамперед, шляхом розвитку правових засад управління національною безпекою через розробку відповідних законів, концепцій, доктрин, стратегій і програм, зокрема, антикорупційного законодавства, Національної програми протидії тероризму та екстремізму, Концепції розвитку Военної організації держави, Національної стратегії формування інформаційного суспільства, Доктрини інноваційного та науково-технологічного розвитку тощо.

Отже, в умовах становлення стратегії національної безпеки України як "дорожньої карти" реформування сектора загальної безпеки важливою її складовою є інформаційна безпека держави, що виступає станом захищеності національних інтересів в інформаційній сфері.

Література

1. Закон України "Про основи національної безпеки України" № 964-IV від 19.06.2003р — <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15> — Ст.1
2. Б.А. Кормич. Організаційно-правові засади політики інформаційної безпеки України: Монографія. — Одеса: Юридична література, 2003. — С.142
3. І. Громико, Т. Саханчук. Державна домінантність визначення інформаційної безпеки України в умовах протидії загрозам // Право України. — 2008. — № 8. — С.134

УДК 347.9:177.72

**БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК БОРОТЬБА З ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИМИ
ПРОБЛЕМАМИ В СУСПІЛЬСТВІ***Янушевська О.*

Дубинецька П. П., канд. екон. наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

На сьогоднішній день під благодійністю можна вважати будь-який прояв доброти для суспільства. Це може бути як меценатство, спонсорство, добровільні пожертвування, так і соціальне інвестування.

Благодійність в історії нашого народу продиктована культурно-релігійною спадщиною. Основні благодійні функції в попередні століття довгий час виконували саме церкви, лише два століття тому в процес благодійництва включилися меценати зі знаті, а також купці. У радянський період такого поняття, як благодійність не було: благодійність називали соціальною відповідальністю, яка найбільш помітною була в підприємствах і організаціях над об'єктами культури та освіти.

Українська благодійність існує і розвивається вже більше 20 років, за цей час встигли виокремитися основні види благодійності, зокрема:

приватна благодійність — найпоширеніша форма допомоги, її суть полягає в тому, що окремі особи добровільно жертвують частину коштів, речей, медикаментів та інших ресурсів людям, які цього потребують;

корпоративна благодійність — благодійна діяльність спрямована на підтримку соціальних проектів або на допомогу нужденним. Компанії можуть самостійно вибирати сферу для благодійності. Комерційна благодійність - це ще і діяльність фондів, а великі компанії можуть створювати власні благодійні фонди для здійснення саме корпоративної благодійності;

філантропія – синонім поняття «благодійність». Якщо «благодійність» означає діяльність, яка підтримується «любов'ю до людей», то під це ж поняття буде важко віднести, наприклад, виділення коштів на користь захисту тварин, тому дії, які спрямовані на збереження і поліпшення умов життя, не тільки людей, але і всього, що потребує допомоги і захисту на планеті Земля називають філантропією. У це поняття входить і поліпшення екології, і виділення коштів на розробку ліків, й утвердження наукових грантів, і допомога тваринам, і багато іншого;

меценатство – це підтримка культури, мистецтва, науки. Меценат ставить перед собою завдання, допомогти не конкретній людині, а тій культурній спадщині, що людина після себе залишить. Наприклад, допомога музиканту з геніальним талантом — це допомога (меценатство) в ім'я розвитку його таланту;

соціальна відповідальність — це можуть бути дії, щодо обмеження негативного впливу певного підприємства на навколишнє середовище, добровільний внесок в конкретну справу для розвитку суспільства, добровільна місія конкретної компанії, яка може виходити за рамки законодавчого мінімуму і спрямована на розвиток суспільства;

спонсорство — витрати на рекламу. Спонсор проводить благодійні заходи не тільки з метою допомоги, але і з метою популяризації свого бренду. Варто відзначити, що ряд українських компаній успішно поєднує соціальну відповідальність з прихованим спонсорством.

Виходячи з цього, можна визначити наступні форми благодійності:

- передача одягу, грошей, майна, їжі та інших ресурсів людям, які цього потребують;
- фінансування науки, культури, медичної діяльності для вирішення соціально значущих проблем;
- безкорисливе надання різноманітних послуг і виконання робіт;
- створення оптимальних умов для благодійності.

На даний момент питання «навіщо потрібна благодійність» вже заперечень не викликає. Це відповідальність, яка давно стала традиційною в культурі багатьох країн. В усі часи є люди, які потребують допомоги і втручання людей, готових допомогти вирішити ці проблеми. Бідність, епідемії, війни, екологічні загрози — це те, що на жаль, супроводжує сучасний світ. Справжня благодійність покликана боротися з цими факторами і робити життя звичайних людей кращим.

Література

1. Годунській Ю.В. Звідки є пішла благодійність на Русі // Наука і життя. – 2006. № 10. – С. 32-45.
2. Кочетов А. Благодійність та соціальний захист: історична спадкоємність// Влада. – 2003. – 213 с.
3. Закон України “Про благодійництво та благодійницькі організації” від 16.09.1997.